

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN: 2545-3998
DOI: 10.46763/palim

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ,
КНИЖЕВНИ И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC,
LITERARY AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL X, NO 20, STIP, 2025

ГОД. 10, БР. 20
ШТИП, 2025

VOL. X, NO 20
STIP, 2025

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 10, Бр. 20
Штип, 2025

Vol. 10, No 20
Stip, 2025

PALMK, VOL 10, NO 20, STIP, 2025

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Астрид Симоне Хлубик, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Алина Андреа Драгоеску Урлика, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Сунчана Туксар, Универзитет „Јурај Добрила“ во Пула, Хрватска
Саша Војковиќ, Универзитет во Загреб, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Озтурк Емироглу, Универзитет во Варшава, Полска
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија
Шахинда Езат, Универзитет во Каиро, Египет
Џулијан Чен, Универзитет Куртин, Австралија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delchev University, Faculty of Philology, Stip

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, USA
Tole Belcev, Goce Delcev University, Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delcev University, Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Astrid Simone Hlubik, King Michael I University, Romania
Alina Andreea Dragoescu Urlica, King Michael I University, Romania
Sunčana Tuksar, Juraj Dobrila University of Pula, Croatia
Saša Vojković, University of Zagreb, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZİ University, Republic of Turkey
Öztürk Emiroğlu, University of Warsaw, Poland
Elena Daradanova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruysse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany
Chahinda Ezzat, Cairo University, Egypt
Julian Chen, Curtin University, Australia

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Луси Караниколова-Чочоровска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Ева Ѓорѓиевска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска
Натка Јанкова-Алаѓозовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Ранко Младеноски (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Ева Ѓорѓиевска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>. Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик. Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Lusi Karanikolova-Chochorovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Eva Gjorgjievska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska
Natka Jankova-Alagjozovska

LANGUAGE EDITORS

Ranko Mladenovski (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Eva Gjorgjievska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krstev Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>
Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.
All papers are peer-reviewed.

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

11 ПРЕДГОВОР

Ранко Младеноски, главен и одговорен уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Ranko Mladenoski, Editor in Chief of “Palimpsest”

ЈАЗИК / LANGUAGE

15 Natasha Stojanovska-Ilievska

MACEDONIAN STUDENTS' ATTITUDES TO ENGLISH: A COMPARATIVE PERSPECTIVE ACROSS REGIONS

25 Vesna Prodanovska-Poposka

THE PRAGMATIC FUNCTIONS OF TIKTOK SLANG IN ADOLESCENT IDENTITY CONSTRUCTION AND PEER RELATIONSHIPS

33 Şükriye Duygu Çağma

KUZEY MAKEDONYA TÜRK AĞIZLARINDA ZARF-FİİL VE BİRLEŞİK ZARF-FİİL YAPIMI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Şükriye Dujgu Cagma

CONVERBS AND COMPOUND CONVERB FORMATION IN THE TURKISH DIALECTS OF NORTH MACEDONIA

43 Doris Sava

DEMO: DEUTSCH MACHT MOBIL. AUF DEN SPUREN DER DEUTSCHEN SPRACHE IN URBANEN RÄUMEN MIT AUTOCHTHONEN MINDERHEITEN. HERMANNSTADT UND SIEBENBÜRGEN ALS FALLBEISPIEL

Doris Sava

DEMO: GERMAN IN MOTION. LINGUISTIC TRACES OF GERMAN IN URBAN SPACES WITH AUTOCHTHONOUS MINORITIES. THE CASE OF TRANSYLVANIA

53 Seyfettin Özdemirel

YABANCI KÖKENLİ TIP TERİMLERİNİN TÜRKİYE TÜRKÇESİ AĞIZLARINDAKİ VARLIĞI

Seyfettin Özdemirel

THE PRESENCE OF FOREIGN-ORIGIN MEDICAL TERMS IN TÜRKİYE TURKISH DIALECTS

- 61 Luciana Guido Shrempf**
 SU ALCUNE DEVIAZIONI LESSICALI PIÙ FREQUENTI RISCONTRATE
 IN TRADUZIONI ITALIANE SCRITTE E ORALI SVOLTE DA DISCENTI
 MACEDONI DI ITALIANO LS
Luciana Guido Shrempf
 SOME OF THE MOST FREQUENT LEXICAL ERRORS MADE IN WRITTEN
 AND ORAL TRANSLATION BY MACEDONIAN LEARNERS OF ITALIAN
 LS
- 75 Sonila Sadikaj, Anxhela Belkovi**
 VERBALISIERUNG DER EMOTION „FREUDE“ IM DEUTSCHEN UND
 ALBANISCHEN. EINE PHRASEOLOGISCHE STUDIE IM LICHT DER
 KOGNITIVEN LINGUISTIK
Sonila Sadikaj, Anxhela Belkovi
 VERBALIZATION OF THE EMOTION “JOY” IN GERMAN AND
 ALBANIAN. A PHRASEOLOGICAL STUDY IN THE LIGHT OF COGNITIVE
 LINGUISTICS

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

- 87 Ала Шешкен**
 80 ГОДИНИ СЛОБОДЕН РАЗВОЈ НА МАКЕДОНСКАТА ЛИТЕРАТУРА:
 РАЗМИСЛУВАЊА И ТЕОРЕТСКИ ЗАБЕЛЕШКИ
Ala Sheshken
 80 YEARS OF UNRESTRICTED DEVELOPMENT OF MACEDONIAN
 LITERATURE: REFLECTIONS AND THEORETICAL NOTES
- 99 Марија Ѓорѓиева-Димова**
 ТАМУ КАДЕ ШТО ИМА ГЛАС, ИМА И ГОВОРНИК!
Marija Gjorgjieva-Dimova
 WHERE THERE IS A VOICE, THERE IS A SPEAKER!
- 111 Данка Јовева**
 ФОРМАЛНАТА СЕМАНТИКА И ЗНАЧЕЊЕТО ВО ЛИТЕРАТУРНИОТ
 ДИСКУРС: МЕЃУ ПРЕЦИЗНОСТА И ИНТЕРПРЕТАЦИЈАТА
Danka Joveva
 FORMAL SEMANTICS AND THE MEANING IN LITERARY DISCOURSE:
 BETWEEN PRECISION AND INTERPRETATION
- 121 Kristiawan Indriyanto, Wahyu Ningsih, Darman Pangaribuan**
 POSTCOLONIAL ECOLOGIES: REPRESENTING SLOW VIOLENCE IN
DARI RAHIM OMBAK AND THE *HOUSE OF MANY GODS*
- 133 Dian Syahfitri, Khairil Anshari, Arianto Arianto, Sartika Sari**
 GENDER, HERITAGE, AND SUSTAINABILITY: INTEGRATING NORTH
 SUMATRAN ORAL LITERATURE INTO EDUCATION FOR SUSTAINABLE
 DEVELOPMENT

- 145 Luisa Emanuele**
DAL MITO CLASSICO ALLA NARRATIVA CONTEMPORANEA: ARIANNA
NELLA RISCITTURA DI J. SAINT
Luisa Emanuele
FROM CLASSICAL MYTH TO CONTEMPORARY NARRATIVE: ARIADNE
IN THE J. SAINT'S REWRITING
- 157 Алирами Ибраими, Махмут Челик**
РАЗВОЈОТ НА ТУРСКАТА ЛИТЕРАТУРА ВО МАКЕДОНИЈА ВО
ОСМАНЛИСКИОТ ПЕРИОД
Alirami İbraimi, Mahmut Çelik
THE DEVELOPMENT OF TURKISH LITERATURE IN MACEDONIA
DURING THE OTTOMAN PERIOD
- 167 Славчо Ковилоски**
ПСЕВДОНИМИТЕ, ИНИЦИЈАЛИТЕ И АНОНИМИТЕ ВО
МАКЕДОНСКАТА КНИЖЕВНОСТ ОД ПРВАТА ПОЛОВИНА НА XX ВЕК
Slavcho Koviloski
PSEUDONYMS, INITIALS AND ANONYMS IN MACEDONIAN
LITERATURE FROM THE FIRST HALF OF THE 20TH CENTURY
- 175 Ивана Велкова**
ХУМАНИСТИЧКИТЕ АСПЕКТИ ВО РОМАНОТ „КАЛЕШ АНЃА“ ОД
СТАЛЕ ПОПОВ
Ivana Velkova
THE HUMANISTIC ASPECTS IN THE NOVEL “KALESH ANGJA” BY
STALE POPOV
- 187 Aterda Lika, Lindita Kazazi**
LA PAROLA NEGATA: L'OPERA ERMETICA E TRADUTTIVA DI ZEF
ZORBA TRA CENSURA, SILENZIO E MEMORIA POETICA
Aterda Lika, Lindita Kazazi
THE DENIED WORD: THE HERMETIC AND TRANSLATIONAL WORK OF
ZEF ZORBA BETWEEN CENSORSHIP, SILENCE AND POETIC MEMORY
- 197 Osman Emin, Nurlana Mustafayeva**
İKİCOĞRAFYA, TEKRUH: İLHAMİEMİNVEBAHTİYARVAHAPZADE'NİN
ŞİİRLERİNDE TASAVVUFÎ DERİNLİK
Osman Emin, Nurlana Mustafayeva
TWO GEOGRAPHIES, ONE SOUL: SUFISTIC DEPTH IN THE POETRY OF
ILHAMI EMIN AND BAHTİYAR VAHAPZADE
- 209 Lorita Fejza, Seniha Krasniqi**
OTHERNESS AND GENDER PERFORMATIVITY IN JOYCE'S *DUBLINERS*
AND *ULYSSES*

КУЛТУРА / CULTURE

- 223 Владимир Илиевски**
„НАЧЕРТАНИЈЕ“ НА ИЛИЈА ГАРАШАНИН И ПРЕМОЛЧУВАЊЕТО НА
МАКЕДОНИЈА
Vladimir Ilievski
ILIJA GARAŠANIN’S “NAČERTANIJE” AND THE INTENTIONAL
OMISSION OF MACEDONIA
- 233 Ekaterina Namicheva-Todorovska, Petar Namichev**
THE ROLE OF SUSTAINABLE ARCHITECTURE IN REVITALIZING
URBAN AREAS: BALANCING PRESERVATION AND INNOVATION

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

- 247 Виолета Јанушева, Јове Д. Талевски, Маја Јанушева**
ОБЈЕКТИВНОСТА ВО ОЦЕНУВАЊЕТО НА ПОСТИГАЊАТА НА
УЧЕНИЦИТЕ
Violeta Janusheva, Jove D. Talevski, Maja Janusheva
THE OBJECTIVITY OF THE STUDENTS’ ACHIEVEMENTS ASSESSMENT
- 257 Andreja Retelj**
LEHRENDE WERDEN. WIE DAF-LEHRAMTSSTUDIERENDE IHRE
LEHRERROLLE IM PRAKTIKUM WAHRNEHMEN
Andreja Retelj
BECOMING A TEACHER: HOW PRE-SERVICE GFL TEACHERS PERCEIVE
THEIR TEACHER ROLE DURING THE PRACTICUM

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 269 Брикена Џафери, Гзим Џафери, Билјана Ивановска, Сашка Јовановска**
ПРЕГЛЕДИ И АНАЛИТИЧКА РЕФЛЕКСИЈА ЗА ПРОЕКТОТ: „СОВРЕМЕНИ
ПРИСТАПИ ВО ИСТРАЖУВАЊЕТО НА ИНТЕРКУЛТУРНАТА
ПРАГМАТИКА И НЕЈЗИНА ПРИМЕНА ВО НАСТАВАТА – ОД НАУЧНИ
КОНЦЕПТИ ДО ПРАКТИЧНА РЕАЛИЗАЦИЈА“
Brikena Xhaferri, Gzim Xhaferri, Biljana Ivanovska, Sashka Jovanovska
REVIEW AND ANALYTICAL REFLECTION ON THE PROJECT:
“CONTEMPORARY APPROACHES IN INTERCULTURAL PRAGMATICS
RESEARCH AND ITS APPLICATION IN TEACHING – FROM SCIENTIFIC
CONCEPTS TO PRACTICAL IMPLEMENTATION”

ДОДАТОК / APPENDIX

- 281 ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ**
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“
CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

YABANCI KÖKENLİ TIP TERİMLERİNİN TÜRKİYE TÜRKÇESİ AĞIZLARINDAKİ VARLIĞI

Seyfettin Özdemirel
Çağ Üniversitesi, Türkiye
seyfettinoazdemirel@cag.edu.tr

Öz: Türk dilinde kullanılan tıp terimlerinin genellikle yabancı kökenli olduğu bilinmektedir. Halk ağzına bakıldığında da bu tür sözcüklerin kullanıldığı görülür. Bunun yanı sıra halk ağzında pek çok yabancı kökenli terimin, Türkçe karşılıklarının da kullanıldığını görmek mümkündür. Bu amaçla, Türkçede çok kullanılan bazı yabancı kökenli tıp terimleri belirlenmiş ve bunun sonucunda, bu terimlerin ağızlardaki varlıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın inceleme bölümünde yer alan terimlere bakıldığında *ahraz, dizanteri, felç, grip, hamile, havale, ishal, istifra, katarakt, sara* gibi Arapça ve Fransızca kökenli hastalık isimlerine yer verilmiştir. Çalışmanın sınırlandırılması adına, çok geniş bir tarama yöntemi tercih edilmemiştir. Söz varlığı açısından yeterli yoğunluğa sahip olan *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü* (DS) araştırmanın ana kaynağını oluşturmaktadır. Bu alanda yazılan makale, kitap, tez gibi çalışmalar, araştırmaya dâhil edilmemiştir. Belirtilen terimlerin, Türkiye Türkçesi ağızlarında varlığı devam etmektedir; bununla birlikte bu ifadelerin pek çok Türkçe karşılığının da olduğu açıktır. Fransızca kökenli *grip* sözcüğü *dumağı, gezargi, gezeen, ingi, salım, sökel*; Arapça kökenli *felç* sözcüğü *alınmış, bükmece, damla, inme, vurgun, yarım, yatağan, yıldırım*; Arapça *ishal* sözcüğü *aylık, burgun, buruntu, ötürmek, ötürük, özağrısı, sürgün, tırık, virik* gibi sözlerle anlatılmıştır. Bu tür örnekler, çalışmada geçen diğer bütün yabancı kökenli sözcükler için mevcuttur.

Anahtar Kelimeler: *Türkçe, ağız, tıp terimi, hastalık, söz varlığı.*

1. Giriş

Türk dilinde, tıp ya da sağlıkla ilgili ilk eserlerin Uygur döneminde ortaya konulduğu bilinir. Sonraki dönemlerde doğrudan doğruya olmasa da sağlıkla ilgili terimlere *Divânı Lugâti’t-Türk* ve *Kutadgu Bilig*’de rastlanır (Murad, 2019, s. 56). XIV. yüzyıldan itibaren Anadolu’da Türkçe tıp eserlerinin yazılmaya başlandığı görülür. Çeviri ya da telif olan bu eserlerin yazımı, Anadolu beylikleri döneminden XX. yüzyıla kadar artarak devam etmiştir (Önler, 1999, s. 157).

Türk dilindeki tıp terimlerinin kökenine bakıldığında ise Arapça ve Farsçanın ağırlığının zamanla Fransızcaya kaydığı görülür. Bununla birlikte, Türk dilini

bu dillerin etkisinden kurtarmak ve tıp terimlerini Türkçeleştirmek için Namık Kemal, Kırımlı Aziz Bey, Hacı Arif Bey gibi önemli aydınların çalışmaları olmuştur (Gürlek, 2016, s. 216). Ülkemizdeki tıp eğitimi, ilk olarak Fransızca verilmeye başlanmış, uzun uğraşlar sonucunda çeşitli tıp kitapları yazılmış ve çeviriler yapılmıştır. Cumhuriyet'in ilanından sonra bu alandaki terimlerin Türkçeleştirilmesi adına önemli adımların atıldığı bilinir (Kemahlı, 2015, s. 5).

Görüldüğü üzere, Türk dilindeki sadeleştirme tartışmaları sadece edebiyatta olmamış aynı zamanda bilim dilinin de Türkçe olması hatta sade bir Türkçe ile yazılması gerektiği düşünülmüştür. Türkçenin sadeleşmesi ve tıp terimleri sorunu, çeşitli dönemlerde bazı tartışmalar doğurmuştur. 1920'li yıllarda yaşanan tartışmalara Ahmet Cevdet, Galip Ata, Hakkı Tarık, Osman Şevki gibi isimler dâhil olmuştur (Geçer-Güç, 2021, s. 90). Bu kişilerden bazıları bilim dilinin ve Türkçenin sade olması yönünde yazılar yazarken bazıları ise bu görüşleri eleştirmiştir¹.

Namık Kemal, yazdığı yazıların bazısında tıp eğitiminin Türkçe verilmesi ve tıp terimleri türetilmesi konusunda fikirlerini net bir biçimde dile getirmiştir (Geçer-Güç, 2021, s. 89). Kırımlı Aziz Bey, tıp terimlerini Türkçeleştirme adına önemli bir görev üstlenmiş ve arkadaşlarıyla birlikte Cemiyet-i Tıbbiye-i Osmaniye'yi kurmuştur (Topçu, 2019, s. 136). Hacı Arif Bey ise *tıp terimlerini* Türkçeleştirmeye çalışan öğrencilere maddi ve manevi destek olmuştur. Bu alanda çalışan öğrencilerin Fransızca sözlük ve kitap alabilmeleri için para yardımı yapmış ve çalışabilmeleri için yer ayarlamıştır (Kemahlı, 2015, s. 9).

Türk dilindeki yabancı sözcüklere karşılık bulmak için yapılan çalışmalar, Türk Dil Kurumunun kurulmasının ardından devam etmiştir. Bu bağlamda, tıp terimleri ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında *vücut organlarına Türkçe karşılıklar, hekimlik terimleri, hekimlik terimleri kılavuzu, halk dilinden tıp terimleri* gibi konular ön plana çıkmaktadır (Kemahlı, 2015, s. 10-11).

Bütün bunların yanı sıra Türk Dil Kurumu, kurulduğu günden itibaren birçok alanda araştırma yapılmasına olanak sağlamıştır. Kurumun bu çalışmalarından biri de *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*'dür. Sözlük, bünyesinde çeşitli alanlara kaynaklık edebilecek unsurlar barındırmaktadır. *Askerlik ve savaş terimleri, günlük hayatla ilgili sözler, meslek adları, sebze-meyve ve bitki adları, organ adları, hastalık adları, tedavi yöntemleri* gibi pek çok farklı alanla ilgili söz varlığını *Derleme Sözlüğü*'nde bulmak mümkündür. Bu amaçla, Türk dilinde sık kullanılan bazı sağlık sözleri seçilmiş ve *Derleme Sözlüğü* taranarak bu sözlerin ağızlardaki karşılıkları tespit edilmeye çalışılmıştır.

2. Çalışmanın Amacı

Belirlenen yabancı kökenli sözcüklerin (<Ar. *ahraz*, <Fr. *dizanteri*, <Ar. *felç*, <Fr. *grip*, <Ar. *hamile*, <Ar. *havale*, <Ar. *ishal*, <Ar. *istifra*, <Fr. *katarakt*, <Ar. *sara*) Türkiye Türkçesi ağızlarındaki Türkçe karşılıklarını tespit etmektir. Bir diğer amacımız ise, yabancı kökenli terimlere karşılık ağızlarda varlığını sürdüren tıp terimlerinin ortaya konulmasında ne tür etkenlerin etkili olduğunu gözlemlemektir.

¹ Ayrıntılı bilgi için bk. Genç Osman Geçer-Emrah Güç, (Ed. Meryem Arslan). (2021). *Tıp Terimlerini Türkçeleştirme Tartışmaları*. Sonçağ Akademi.

3. Çalışmanın Yöntemi

Öncelikle yukarıda belirtildiği üzere, Standart Türkçede sık kullanılan *on adet* yabancı kökenli tıp terimi seçilmiştir. Sözcüklerin kökenine bakıldığında, Arapça ve Fransızcaya ait sözcükler olduğu açıktır. Bu sözcükler, hem Standart Türkçede hem de Türkiye Türkçesi ağızlarında sıklıkla kullanılır. Bunun yanı sıra ağızlarda bu tür sözcüklerin yerine pek çok Türkçe terim bulunur. Çalışmanın sınırlandırılması açısından, bu terimleri tespit etmek için sadece *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü* taranmış ve bunun sonucunda tespit edilen sözcükler yabancı kökenli terimlerin altında alfabetik olarak sıralanmıştır. Diğer bir deyişle, ağızlar üzerine yapılan söz varlığı çalışmaları, yüksek lisans ve doktora tezleri, çeşitli yöreler üzerine basılan kaynak kitaplar sınırlılık açısından ele alınmamıştır.

Çalışmanın ilk aşamasını, yabancı kökenli *on adet* tıp teriminin belirlenmesi oluşturur. Bu amaçla, standart dilde ve ağızlarda sıklıkla kullanılan bu terimler tespit edilmiştir. Bu sözcüklerin hangi dile ait olduğu ve anlamı kaynaklardan yararlanılarak açıklanmıştır. İkinci aşamada, bu terimlerin ağızlardaki karşılıklarını taramak adına *Derleme Sözlüğü* baştan sona incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda, yaklaşık 158 madde başı ve 124 varyant olmak üzere toplamda 282 adet sözcüğün ağızlardaki varlığı ortaya konulmuştur. Her madde başı sözcük, kendi içinde alfabetik olarak sıralanmış, tespit edildiği cilt ve sayfa sayısı parantez içinde belirtilmiştir. Çalışmanın sonuç kısmında da sözcüklerin oluşumları sırasındaki etkiler tartışılmıştır.

4. Çalışmanın Bulguları

Ahras

<Ar. ahras: Dilsiz. (Devellioğlu, 2012, s. 20)

avalla: Sağır ve dilsiz. (DS I, 375); **apa:** Sağır, dilsiz. (DS I, 282); **dada:** Dilsiz. (DS IV, 1317); **deme:** Kekeme, dilsiz. (DS IV, 1416); **dilcek:** Dilsiz. (DS IV, 1492); **dillemez:** Dilsiz. (DS IV, 1496); **kazak:** Dilsiz. (DS VIII, 2710); **patat:** (**pat**, **pata**, **patır**, **patirik**) Peltek konuşan, kekeme, dilsiz. (DS IX, 3408); **sesmez:** Dilsiz. (DS X, 3592); **tat:** (**tatat**, **tatavu**, **tatışman**) Dilsiz; kekeme. (DS X, 3841)

Dizanteri

<Fr. dysenterie: Kanlı basur, dizanteri. (Saraç, 1999, s. 469)

kanoturmağ: Dizanteri olmak. (DS VIII, 2626); **kuruburu:** Dizanteri. (DS VIII, 3011); **içağrısı:** Dizanteri ya da kolera hastalığı. (DS VII, 2503); **iğirmek:** (**iyinmek**) Basur, dizanteri, kanlı ve sancılı iç sürgünü. (DS VII, 2510); **kanlı balgam:** Dizanteri. (DS VIII, 2625); **kanlı buri:** Dizanteri. (DS XII, 4532)

Felç

<Ar. felc: Vücutta bir tarafın hareketsiz kalması, inme. (Devellioğlu, 2012, s. 292)

alınmış: Felçli, inme inmiş. (DS I, 220); **bingeşmek:** (**bengeçmek**, **bingeçmek**, **biñgişmek**) Uyuşmak, felce uğramak. (DS II, 696); **bükmece:** Belden aşağıda olan felç hastalığı. (DS II, 818); **çarpma:** İnme inme. (DS III, 1084); **çont:** Felç, inme. (DS III, 1268); **çoynamak:** Felce uğramak, kötürüm kalmak. (DS III, 1275); **çöğneşik:** Herhangi bir uzva felç gelmesi hali. (DS III,

1280); **damla:** (damlacık, damna, domla) İnme, felç. (DS IV, 1353); **damla inmek:** (damlaya gelmek) Felç olmak, inme inmek. (DS IV, 1353); **enme:** İnme, felç. (DS V, 1759); **et olmak:** İnme inmek, eli ayağı tutmamak. (DS V, 1799); **gagaçlamak:** Felç olmak. (DS VI, 1892); **ingi:** İnme hastalığı. (DS VII, 2542); **inme:** Diş nezlesi. (DS VII, 2544); **itelli:** Felçli, çolak. (DS VII, 2568); **kop:** Yalnız el ve ayak felci; bir kolu sakat (kimse). (DS VIII, 2919); **nime:** İnme, felç. (DS XII, 4606); **nimelik:** İnmeli, felçli. (DS XII, 4606); **sañıldak:** Bedeni titreyen, felçli kimse. (DS XII, 4669); **tutulmak:** Felç olmak. (DS X, 4001); **ündürme:** İnme, felç. (DS XI, 4065); **üzülmek:** Hastalık yinelenmek; inme inmek. (DS XI, 4086); **vurgun:** Dalgıca, su altında gelen inme. (DS XI, 4108); **yarım:** Fıtıklı; sakat, beden yapısından eksiği olan. (DS XI, 4184); **yatağan:** Yatalak hasta; inme, felç. (DS XI, 4198); **yatalık:** Sürekli yatan hasta, yatalak. (DS XI, 4199); **yıldırım:** İnme, felç. (DS XI, 4267); **yüreğe inmek:** İnme inmek, felç gelmek. (DS XI, 4331); **yüreğine indirmek:** İnme inmesine neden olmak. (DS XI, 4332)

Grip

<Fr. gripe: Salgın, ingin, grip. (Saraç, 1999, s. 683)

ağır engini: Nezle. (DS I, 91); **ara hastalığı:** (ara çoru, ara derdi, arallık, aralık hastalığı, ara salımı) Nezle, grip. (DS I, 293); **çekilen:** Grip hastalığı. (DS III, 1113); **çor:** (çör) Dert, keder, hastalık; ispanyol nezlesi. (DS III, 1269); **çor tutmak:** Nezle olmak. (DS III, 1273); **duma:** (dıma, dımağ, dımağı, dımağı, dıma, dımağ, dımağı, domağa, domağı, dumağ, dumağı, dumağı, dumağı, dumağ, duman, dumo, dumu, düma) Nezle, grip. (DS IV, 1600); **engi:** (engin, enme) Nezle. (DS V, 1753); **engin:** Diş nezlesi. (DS V, 1755); **engin enmek:** (engin olmag, engi olmak) Nezleye tutulmak. (DS V, 1755); **gezargi:** (gezeen) Grip gibi yaygın olan hastalık için kullanılır. (DS VI, 2019); **hökel:** Baş ağrısı ile başlayan nezle hastalığı. (DS VII, 2429); **inme:** Diş nezlesi. (DS VII, 2544); **kötüce:** Nezle. (DS VIII, 2982); **öçelen olmak:** Soğuk algınlığı nedeniyle öksürmek, nezle olmak. (DS IX, 3309); **pısırik:** Hastalıklı (kimse); nezle. (DS IX, 3446); **sakav:** Hayvan nezlesi. (DS X, 3518); **salım:** Nezle; salgın hastalık. (DS X, 3525); **sanra:** (sangra, sanrağ) Nezle, soğuk algınlığı. (DS X, 3538); **satak:** (satağ) Grip, nezle gibi salgın hastalık. (DS X, 3550); **sav:** Üşütme, nezle. (DS X, 3551); **sırğı:** Diş nezlesi, diş ağrısı. (DS X, 3615); **sökel:** Zatürre; öldürücü grip. (DS X, 3675); **şor:** Nezle. (DS X, 3790)

Hamile

<Ar. hâmile: Gebe. (Devellioğlu, 2012, s. 370)

ağır ayak: (ağır ayaklı, ağır canlı, ağırlıklı) Gebe, yüklü, doğurması yakın. (DS I, 91); **ayağı ağır:** Gebe. (DS I, 398); **aylı günlü:** (aylı, aylı günnü, ayli) Gebe, doğumu yakın kadın. (DS I, 425); **boyu:** Gebe. (DS II, 746); **boyunda olmak:** Çocuk ana karnında olmak. (DS II, 747); **doğurgeç:** (doğurucu) Gebe (insan ve hayvan). (DS IV, 1539); **gargin:** Gebe. (DS VI, 1924); **gövdeli:** Hamile. (DS VI, 2167); **iki canlı:** Gebe. (DS XII, 4523); **karnı olmak:** Gebe olmak. (DS VIII, 2667); **türük:** Gebe. (DS X, 4014); **üzeriyüklü:** (üzerli) Gebe. (DS XI, 4085).

Havale

<Ar. havâle: Gebelerde ve küçük çocuklarda bazen görülen sar'a nevinden bir hastalık. (Devellioğlu, 2012, s. 395)

belen: Havale denilen hastalık. (DS II, 612); **belen olmak:** Havale hastalığına tutulmak, havale gelmek; uyurgezer olmak. (DS II, 613); **boncuklamak:** Üstüne havale gelmek, titremek (çocuklar hak.). (DS II, 736); **karabasma: (karabasan)** Doğumdan hemen sonra gelen ateşli hastalık, havale. (DS VIII, 2637); **oğlanlık:** Bebeklerde yüksek ateş nedeniyle baygınlık biçiminde beliren bir hastalık, havale. (DS IX, 3268); **oğlanlık olmak:** Havale gelmek. (DS IX, 3268); **oynama: (oynatma)** Küçük çocuklarda olan havale hastalığı. (DS IX, 3302)

İshâl/amel

<Ar. ishâl: Mülâyim dışarıya çıkma, iç sürme, sürgün. (Devellioğlu, 2012, s. 518)

aylık: Çocuklarda ayda bir ishal veya sancı şeklinde beliren bir hastalık. (DS I, 425); **bayrambeyi olmak: (beğ olmak, bey olmak)** Midesi bozulmak, ishal olmak. (DS II, 584); **bırgan: (bıcırık)** İshal. (DS II, 655); **burgun: (burgu, burğun, buruğ, burulgan)** İshal, dizanteri. (DS II, 798); **buruntu:** Sürgün, bağırsak bozukluğu. (DS XII, 4466); **bozgun: (bozgunluk)** İshal. (DS II, 751); **bozguna düşmek:** İshal olmak. (DS II, 751); **bögenek:** Hayvanda ishal. (DS II, 758); **bögen: (böven, büğen)** Koyun, keçinin bol yeşil ot yediği gün bıraktığı iri yumuşak pislik, koyunlarda görülen ishal. (DS II, 762); **cıdırık:** İshal. (DS III, 898); **cırcır:** İshal, sürgün. (DS III, 928); **cırcır olmak:** İshal olmak. (DS III, 928); **cıvılamak: (cıvıhlamak)** İshal olmak. (DS III, 942); **çımkırmak:** İshal olmak. (DS III, 1177) [çımkırmak (DS III, 1224)]; **değgin:** İshal. (DS IV, 1400); **dırıklamak:** İshal olmak. (DS IV, 1470); **dızgırmak:** İshal olmak. (DS IV, 1476); **duduhlamak:** Hayvanlar ishal olmak. (DS IV, 1595); **güveleme:** İshal. (DS VI, 2240); **hörlek:** İshal. (DS VII, 2434); **hötürmek: (hötürük olmak)** Sürgün, isal olmak. (DS VII, 2439); **hötürük:** Sürgün, isal. (DS VII, 2439); **ıgımk: (ıkınıl, ıkıntı)** İshal hastalığı, dizanteri; peklik, kabızlık. (DS VII, 2456); **iyindirik: (ıgımk, ıgımk, ıgımk, iynik, iynik)** Bağırsak bozukluğu hastalığı, ishal. (DS VII, 2574); **karnı sürmek: (karnı getmek)** Bağırsak sürgünü olmak. (DS VIII, 2667); **ötürmek: (öttürmek, ötürek olmak, ötürgeç olmak, ötürmeg, ötürük olmak, ötürük tutmak)** İshal, sürgün olmak. (DS IX, 3359); **ötürük: (ötrek, ötrük, ötürek, ötürgeç, ötürüg)** Sürgün, ishal; hastalıklı. (DS IX, 3359); **ötürüklü: (ötürekli, ötürgen)** İshalli (insan ya da hayvan). (DS IX, 3360); **özağrısı:** İshal, sürgün. (DS IX, 3368); **sağnamak:** Sürgün olmak, barsak bozulmak. (DS X, 3514); **sürgün: (sürgü, sürgünlük)** İshal. (DS X, 3720); **sürmek:** Sürgün olmak. (DS X, 3721); **tersibozuk:** Sürgün, ishal. (DS XII, 4754); **tırıklamak: (tırıhlamak, tırl olmak, tırığe düşmek, tırlak olmak, tırlamak)** Sürgüne yakalanmak. (DS X, 3919); **tırık:** İshal. (DS X, 3921); **töllek tutmak:** Bağırsak bozulmak, sürgün olmak. (DS XII, 4772); **törlek: (tortor, törtör)** Bağırsak bozukluğu, sürgün. (DS X, 3984); **törlemek:** Bağırsak bozulmak, sürgün olmak. (DS X, 3984); **virik:** Sürgün, ishal. (DS XI, 4106); **yakı:** Karın ağrısı; sürgün, ishal. (DS XI, 4128)

İstifra

<Ar. istifrâg: Kusma, kay. (Devellioğlu, 2012, s. 523)

bağıl bağıl aktarmak: Çok kusmak. (DS II, 478); **böhürmek:** Kusmak. (DS II, 767); **gusmak:** Kusmak. (DS VI, 2202); **öğmek:** Kusmak. (DS IX, 3316); **öğrüntü:** Kusma, mide bulantısı. (DS XII, 4622); **öğümek:** (**öğümeg, öğzümek**) Midesi bulanmak, kusmak. (DS IX, 3319); **ölcümek:** Kusmak. (DS XII, 4623); **yakı olmak:** Midesi bozulmak, karnı ağrımak, kusmak. (DS XI, 4130); **yürek etmek:** Kusmak. (DS XI, 4333)

Katarakt

<Fr. cataracte: (Gözde) Perde, aksu, akbasma, katarakt. (Saraç, 1999, s. 223)

ak basmak: Gözlere beyaz leke inmek, boz inmek. (DS I, 142); **akbez:** Gözbebeğine inen beyaz leke, boz. (DS I, 135); **bozatmak:** Gözün renkli kısmında beyaz bir leke meydana gelmek. (DS II, 750); **boz düşmek:** Göz bebeğinde leke olmak. (DS II, 750); **duman:** Göze inen perde. (DS IV, 1602); **dumanlanmak:** Göze beyaz perde inmek. (DS IV, 1602)

Sara

<Ar. sar'a: Tutarık, tutarak, bayıltıcı, ağız köpürtücü ve çarpındırıcı bir sinir hastalığı. (Devellioğlu, 2012, s. 1075)

ağrı tutmak: Sara hastalığına yakalanmak. (DS I, 111); **başı tutmak:** Sara nöbeti gelmek. (DS II, 560); **bayılma:** Sara hastalığı. (DS II, 579); **dışarlık:** Sara hastalığı. (DS IV, 1473); **dutalağı tutmak:** (**dutarağı dutmak, dutargası dutmak**) Sarası tutmak. (DS IV, 1611); **dutalga:** (**dutalak, dutalık, dutalka, dutarak, dutarga, dutu, dutulga**) Sara. (DS IV, 1611); **eser:** (**eserge**) Sar'a. (DS V, 1780); **eserli:** Sar'alı olan (kimse). (DS V, 1780); **oynatmak:** Sara hastalığına tutulmak. (DS IX, 3303); **perkem:** Çocukların korkuyla birden ağır hastalanmasına ya da ölmesine neden olan bir hastalık, sara. (DS XII, 4643); **samarık:** (**samaruh**) Hastalığın bıraktığı sersemlik; sara. (DS X, 3531); **tutalga:** (**tutak, tutalık, tutar, tutarak, tutarı, tutarık**) Sara hastalığı. (DS X, 3998); **uğrak:** (**uğnak, uğrah**) Sara, cin çarpması. (DS XI, 4026); **yellenme:** Sara. (DS XI, 4237); **yili dutmak:** Sara nöbeti gelmek. (DS XI, 4277); **yilli:** Saralı. (DS XI, 4277)

5. Sonuç

Standart Türkçede ve ağızlarda sıklıkla kullanılan on adet yabancı kökenli tıp teriminin ağızlardaki karşılıkları ele alınmış ve Derleme Sözlüğü'nden yola çıkılarak halk ağzında bu terimlere karşılık gelen sözler tespit edilmiştir. Çalışma dar bir alanı kapsamasına rağmen, Arapça ve Fransızca kökenli terimlere karşılık halk ağzında yeterince sözcüğün var olduğu açıktır. Bu çalışmadaki sayısal verilere bakıldığında, *ahraz* 10 madde başı 7 varyant; *dizanteri* 6 madde başı 1 varyant; *felç* 30 madde başı 6 varyant; *grip* 22 madde başı 31 varyant; *hamile* 13 madde başı 8 varyant; *havale* 7 madde başı 2 varyant; *ishâl* 39 madde başı 42 varyant; *istifra* 9 madde başı 2 varyant; *katarakt* 6 madde başı; *sara* 16 madde başı 19 varyant olmak üzere toplamda 282 sözcük ortaya konulmuştur.

Elde edilen veriler incelendiğinde, bu terimlerin oluşmasında halkın günlük deneyimleri, yaşam biçimleri ve kültürel birikimleri etkili olmuştur. Halk dilinde

yer alan bu söz varlığı, halkın hastalıklara ve tedavi yöntemlerine yönelik algı ve anlayışını da yansıtmaktadır.

Sözcüklerin tamamına yakını Türkçe köklerle ve eklerle kurulmuştur: *aylık*<*ay*+*lık*; *boylu*<*boy*+*lu*; *bozgun*<*boz*+*gun*; *doğurgeç*<*doğ*+*ur*+*geç*; *duman*<*tu*+*man*; *eserli*<*es*+*er*+*li*; *iğınık*<*ıkın*+*ık*; *oynat*<*oyna*+*t*; *ötürük*<*öt*+*ür*+*(ü)*+*k*; *sürgün*<*sür*+*gün*; *törle*<*tör*+*le*; *türük*<*türe*+*k*; *vurgun*<*vur*+*gun*; *yakı*<*yak*+*ı*; *yilli*<*yil*+*li*...

Bazı hastalıkların isimlendirilmesinde yansıma seslerin esas alındığı görülür: *böhür*-, *circir*, *iğınık*, *öğ*-, *öğrüntü*, *patat*, *tırık*, *törle*-, *törlek*, *virik*...

Bazı hastalıkların isimlendirilmesi hastalığın oluştuğu sırada bıraktığı etki sebebiyle oluşmuş gözükmetedir: *bayılma* “sara hastalığı”; *eserli* “saralı olan (kimse)”; *oyna*- “küçük çocuklarda olan havale hastalığı”, *oynat*- “sara hastalığına tutulmak”; *tutalga* “sara hastalığı”.

Yabancı kökenli sözcüklere Türkçe karşılıkların verilmesinin bir yolu da semantik açıdan bağlantı kurulmasıdır: *tat* sözcüğü Eski Türkçe metinlerde “yabancı” anlamındayken anlam genişlemesi yoluyla “dilsiz, kekeme” gibi anlamlar kazanmıştır. Diğer bir örnek; *yellenme*, *yili dutmak*, *yilli* sözcüklerinin kökündeki *yel* ile *rüzgar* arasında bağlantı kurulduğu söylenebilir.

Ara hastalığı, *bayılma*, *bükmece*, *eserli*, *gezergi*, *gezeğen*, *itelli*, *oyna*-, *oynat*-, *tutalga*, *yarım*, *yatağan*, *yatalık*, *yellenme*, *yili dutmak*, *yilli* gibi hastalık isimlerinin oluşması halkın gözlem gücünün bir sonucudur.

Halk arasında sağlıklıla ilgili kullanılan terimler, sadece bir hastalığı isimlendirmekle kalmaz, bununla birlikte o hastalığa ilişkin belli toplumsal korkuları, inançları ve tedavi yöntemlerini de yansıtır. Örneğin *sara* hastalığı için kullanılan *uğrak* ve *yellenme* gibi sözcükler, hem metafizik özellikleri ortaya koyar hem de gözleme dayalı deneyimleri işaret eder.

Kaynakça

- Devellioğlu, F. (2012). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Aydın Kitabevi.
- Geçer, G. O.-Güç, E. (Ed. Meryem Arslan). (2021). *Tıp Terimlerini Türkçeleştirme Tartışmaları*. Sonçağ Akademi.
- Gürlek, M. (2016). Yabancı Tıp Terimlerine Osmanlı Tıp Metinlerinden Türkçe Karşılık Önerileri. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(4), 215-236.
- Kemahlı, S. (2015). Tıp Eğitimi ve Hekimlik Dilimiz Nasıl Türkçeleşti? *Tıp Eğitimi Dünyası*, 44, 5-12.
- Murad, S. (2019). Tıp Terimleri Üzerine Yapılan Çalışmalar Hakkında Bir Bibliyografya Denemesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 14, 55-67.
- Önler, Z. (1999). XIV-XV. Yüzyıl Türkçe Tıp Metinlerinin Dili ve Sözvarlığı. *Kebikeç*, 6, 157-168.
- Saraç, T. (1999). *Büyük Fransızca-Türkçe Sözlük-Granda Dictionnaire Français-Turc*. Adam Yayınları.
- Topçu, İ. (2019). Osmanlı İmparatorluğu’nda İlk Tıp Cemiyetleri, *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(3), 132-140.
- Türk Dil Kurumu (1993). *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü I-XII*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

Seyfettin Özdemirel
Çağ University, Republic of Türkiye

The Presence of Foreign-Origin Medical Terms in Türkiye Turkish Dialects

Abstract: It is known that medical terms used in Turkish language are generally of foreign origin. When we look at the public dialect, it is seen that such words are used. In addition, it is possible to see that many terms of foreign origin are used in Turkish dialect. For this study, some wildy used medical terms of foreign origin in Turkish have been determined and their presence in dialects have been investigated. To limit the study, a broad screening method was not preferred. The Derleme Sözlüğü (DS), which has sufficient lexical density, constitutes the main source of the research. Studies such as articles, books, and theses written in this field were not included. In the review section of the study, terms include disease names of Arabic and French origin such as ahras, dysentery, paralysis, influenza, pregnancy, convulsions, diarrhea, vomiting, cataract, and epilepsy. The mentioned terms continue to exist in the Turkish dialects of Türkiye; however, it is clear that these expressions have many Turkish equivalents. The French word for influenza, for example, has equivalents like dumağı, gezargi, gezeen, ingi, salım, and sökel. The word paralysis, taken from Arabic, is rendered as alınmış, bükmece, vurgun, yarım, yatağan, and yıldırım. The Arabic word for diarrhea is described with words such as aylık, burgun, buruntu, özağrısı, sürgün, tırık, and virik. Such examples are available for all other words of foreign origin in the study..

Keywords: *Turkish; dialect; medical term; disease; vocabulary.*

ГОД. 10
БР. 20

ПАЛИМПЕСТ

PALIMPSEST

VOL. X
NO 20